

Beslutningsforslag nr. B 125

Folketinget 2010-11

Fremsat den 5. april 2011 af Peter Skaarup (DF), Pia Adelsteen (DF), René Christensen (DF), Kim Christiansen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Marlene Harpsøe (DF) og Pia Kjærsgaard (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om stalking

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag hurtigst muligt med en særskilt bestemmelse om kriminalisering af stalking.

Der skal i den forbindelse indføres en klar definition af stalking, det skal blive muligt, at stalkere kan idømmes straf

uden forudgående advarsel/tilhold, der skal ses på en hurtigere sagsbehandling, systematisk registrering hos politiet, bevisvurderingen i sager af den karakter, ofrets retsbeskyttelse, erstatning og alternativer til fængselsstraf, og samtidig skal det gøres nemmere at tvangsindlægge psykisk syge stalkere.

Bemærkninger til forslaget

Formålet med indeværende forslag er at få indført de nødvendige regler, der skal til for at komme stalking til livs og skabe bedre sikkerhed og erstatningsmulighed for ofre, bedre efterforsknings- og handlemuligheder for politiet, der skal sætte en stopper for stalkere hurtigst muligt, og derudover skal straffen skærpes og muligheden for alternativer til fængselsstraf skal afprøves.

Af Folketingets Retsudvalgs høring om stalking onsdag den 16. marts 2011 fremgik det klart, at det er på høje tid, at der kommer den nødvendige regulering af denne forbrydelse. Flertallet af oplægsholderne på høringen mente klart, at der er behov for en særskilt kriminalisering af stalking i straffeloven, og at det hastede, for den nuværende lovgivning dæmper ikke op for problemet. Flere af oplægsholderne lagde især i denne forbindelse vægt på, at der skulle ske en meget hurtigere indgriben, senest 2 uger efter stalkingen var påbegyndt, at strafferammen skulle hæves som præventivt tiltag, og der skulle ses særskilt på de enkelte stalkere, og hvilken straf der ville være mest effektiv til at forebygge tilbagefald til kriminalitet.

Derfor er det vigtigt i forbindelse med det kommende lovforslag, at der samtidig tages stilling til regler om indberetning/monitorering således, at vi i Danmark kan få så klart et billede af omfanget af stalking og så vidt muligt få afdækket mørketallet.

Definition

Et kommende lovforslag skal derfor bl.a. indebære, at det fremover bliver muligt at idømme stalkere fængselsstraf uden forudgående advarsel, ligesom det skal gøres nemmere at tvangsindlægge psykisk syge stalkere.

Men først og fremmest er det vigtigt at få en klar definition af stalking i loven, så der ikke hersker tvivl om, hvad det handler om.

Ifølge hjemmesiden www.anti-stalking.dk kan stalking karakteriseres som: »en særlig type af adfærd og aktiviteter, der af den enkelte opleves som uønsket, gentaget og vedvarende, som er forstyrrende for offerets liv. Adskilt kan hver enkelt handling eller aktivitet i mange tilfælde synes uskyldig og harmløs, – men set i en sammenhæng, og set i forhold til stalker/offers relationens historie, kan aktiviteterne opleves meget skræmmende, indtrængende og forstyrrende på et andet menneskes liv. Stalking kan indbefatte mange forskellige adfærdsformer, men fælles for dem alle er, at de er uønskede, det er vedvarende og i mange tilfælde frygtskabende for offeret.

Stalkerens påtrængende adfærd karakteriseres endvidere som; forfølgelse, ulovligt ophold omkring offeret, overvågning samt alle former for kommunikations- og kontaktforsøg via breve, mails, sms, gaver o.l. Stalking er intimiderende og ofte frygtskabende.«

Definitionen skal samlet set tage udgangspunkt i offerets reaktion, således at gerningsmandens hensigt og adfærd ikke vægtes i samme omfang.

Gældende regler

I kriminalmagasinet Station 2 den 6. september 2010 var der et indslag om stalking. En kvinde, som havde været udsat for stalking, optrådte i udsendelsen. Hun beskrev, hvordan hun var kommet i kontakt med en person over internettet. Efter kort tid afsluttede hun forholdet, fordi han var for kontrollerende. Men det accepterede han ikke. Det første, han gjorde, var at komme lim i hendes lås. Derefter blev det blot værre og værre. Han bestilte varer over internettet til hende. Udøvede hærværk i hendes opgang. I løbet af 17 dage modtog hun 1400 opkald. Han forfulgte hende, når hun gik ud, og fremsatte dødstrusler. Det kulminerede med, at ekskæresten forsøgte at hælde skoldende vand ud over sit offer. Manden fik et polititilhold, men overholdt det ikke. Ved tidspunktet for udsendelsen var ekskæresten idømt fængsel tre gange, men chikanen er endnu ikke stoppet. Han ringer bl.a. stadig til hende fra fængslet.

Danmark har ikke nogen egentlig lovgivning mod stalking. Det nærmeste, vi kommer, er straffelovens § 265, som lyder: »Den, der krænker nogens fred ved trods forud af politiet givne advarsel at trænge ind på ham, forfølge ham med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. En af politiet meddelt advarsel har gyldighed for 5 år.«

I løbet af de seneste år har der fundet en markant stigning sted i antallet af kvinder, der har været udsat for stalking. Ifølge sekretariatschefen for Landsorganisationen af kvindecentre, Lene Johannesson, skyldes stigningen, at mulighederne for at udøve chikane er blevet udvidet: »Førhen skulle man bevæge sig ud for at chikanere, nu kan man bare sidde derhjemme«. Landsorganisationen af kvindecentre modtog 10.715 henvendelser i 2005. Dette tal var steget til 15.256 i 2008. (Berlingske Tidende den 6. november 2009: »Flere kvinder søger hjælp efter stalking«).

I den forbindelse skal man heller ikke glemme, at op til 20 pct. af dem, der bliver stalket i dag, er mænd. Tallet er formentlig noget større, da man ved, at mange mænd ikke anmelder stalking. Det er endnu sværere for mændene at få stalkingen anerkendt, fordi den typiske opfattelse er, at det kun er kvinder, der er stalket af en ekspartner.

Dansk Anti-Stalking forening oplyser, at de jævnligt kontaktes af mænd, som bliver stalket af en ekspartner, ven, kollega, nabo, professionel relation, eller en helt fremmed. Og er lige så påvirket som kvinderne.

Ofrene går i psykologbehandling pga. angst, depression og/eller PTSD. De oplever magtesløshed, har selvmordstanker, føler skyld og skam og har problemer med at kunne passe deres arbejde.

Der er også et særligt problem med stalking i familier. Dette problem er generelt overset af myndighederne, herunder politiet, da det ikke er alment kendt, at der foregår stalking blandt familiemedlemmer. I den forbindelse er det vigtigt at få gjort op med reglerne i forældreansvarsloven, så de ikke kan misbruges af stalkere.

Stalking er således et udbredt og stigende problem i Danmark. Men problemet er slet ikke nævnt i lovgivningen. Og stalkere kan ikke straffes uden først at have fået en advarsel, også kaldt et tilhold. Hertil skal lægges, at politiet ofte er tilbageholdende med at udstede tilhold, jf. Berlingske Tidende den 6. november 2009: »Eksperter støtter op om stalkinglov«.

Forslagsstillerne mener, at det er skræmmende så svag en retsstilling, man har i Danmark, hvis man bliver forfulgt af en stalker. Det er rystende at se, hvor nemt en stalker kan ødelægge et andet menneskes liv, mens offeret og myndighederne står mere eller mindre magtesløse tilbage. Det virker ganske urimeligt, når man oplever, hvor voldsomme psykiske og fysiske skader en stalker kan påføre sit offer, at denne er beskyttet på alle mulige måder, mens offeret, som ofte er kvinder, udsættes for chikane og trusler hver eneste dag. Der er derfor brug af en bred vifte af initiativer, så lovgivningen stiller sig på offerets side, ikke mindst i en situation, hvor en stalker nærmest uhindret kan få lov til at ødelægge et andet menneskes liv.

Skærpet straf

Der er efter forslagsstillers opfattelse et klart behov for at strafframmen sættes op, selv om en forøgelse af strafframmen alene næppe vil have en langsigtet præventiv effekt, vil det dog have en tydelig signalværdi. Det er almindelig kendt fra udenlandske erfaringer omkring sanktioner mod stalkere, herunder Australien og Holland, at de fleste stalkere er resistente over for fængsel alene, hvorfor der er behov for alternative strafsanktioner.

Derfor bør der ses på brugen af alternative strafmuligheder, herunder behandlingsdomme eller krav om f.eks. behandling efter endt afsoning bør være et vilkår for såvel reelt psykisk syge som for ikke klinisk syge dømte stalkere. Der er efter forslagsstillers mening brug for tvungen behandling, uanset betinget eller ubetinget strafudmåling, eller som alternativ til strafudmåling med vilkår om tilhold.

Dialog Mod Vold har fremlagt materiale, der viser, at et intensivt behandlingsforløb på minimum et års varighed, kan få voldsudøvere og stalkere til at ændre adfærd. En behandlingsdom vil således have et både langsigtet, konfronterende og et forebyggende perspektiv.

Ved en selvstændig stalkingbestemmelse, der giver mulighed for hurtig og effektiv intervention ved f.eks. varetægtsfængsling af den mistænkte, skal der gives mulighed for at foretage en stalker(type)profil, eller mental-/personundersøgelse. Efter konkret individuel vurdering kan betingelsen for løsladelse være dels tilhold, dels udvidet tilhold med elektronisk overvågning, dels accept af behandling, sådan som det ses i for eksempel Holland.

Her er det endvidere relevant at se på behovet for at udarbejde f.eks. en individuel psykologisk stalker(type)profil, som kan danne grundlag for en trussels- og risikovurdering og for en (be)handlingsstrategi og endvidere være et relevant arbejdsredskab for politiet.

Politiet må tilføres bedre muligheder for at håndhæve bestemmelsen ved krænkelse af tilholdet, ligesom krænkelse af tilholdet bør føre til skærpede vilkår og/eller retsforfølgelse inden for en nærmere defineret kort tidsbestemt ramme. I dag

kan der gå halve og hele år, før ofrene ser en konsekvens af deres anmeldelser. På Folketingets Retsudvalgs høring onsdag den 16. marts 2011 om stalking, var holdningen, at 14 dage er den korte periode, der burde handles indenfor.

Politiet bør således have langt flere redskaber til at håndtere problemet, herunder via den egentlige kriminalisering af stalking, sikre bedre efterforskningsmuligheder og sikre generel information om området via monitorering/registrering. Derudover vil forslagsstillerne gerne se flere initiativer som den aftale, Nordjyllands Politi og Dialog mod Vold har indgået om forebyggelse af vold i par- og familierelationer. Dette samarbejde kunne efter forslagsstillers mening med fordel udvides og inkludere stalkere som en del af målgruppen, med stalkingsager af alle typer (udover den ekspartnerrelaterede), og således forebygge stalkingen i at eskalere og udvikle sig til vold.

Tilhold kan anvendes i de såkaldt lettere stalkingsager. Ved overskridelse af tilhold og ved behandlingsbrud i grovere tilfælde og med bestyrket risiko for vold, bør bestemmelsen kunne udvides med brug af elektronisk overvågning af offer og stalker på linje med bestemmelserne i den nye svenske lov om »kontaktforbud« eller øjeblikkelig fængselsstraf, hvorunder behandlingen fortsættes.

Generelt bør der ses på håndtering af sagerne hos politiet, herunder sagsbehandlingstiden. Overdragelse af sagerne mellem forskellige politikredse skal ikke være en hindring for sagens behandling.

Derudover mener forslagsstillerne, at det kom klart frem på Retsudvalgets høring, at der ikke skal anvendes konfliktmægling i disse sager, netop fordi stalkerens formål er at opnå kontakt med sit offer uanset hvordan. Af samme grund går alle internationale anbefalinger på, at al kontakt mellem offer og stalker skal undgås.

Endvidere bør der under afsoningen ses på at fratage stalkere, der sidder fængslet, muligheden for at telefonere og sende e-mail. Sidstnævnte kan lyde voldsomt, men forslagsstillerne mener, at det altid er vigtigere at tage hensyn til offeret frem for voldsmanden.

Offeret kommer i første række

Forslagsstillerne mener endvidere, der skal indføres en såkaldt beskyttelsespakke målrettet ofre for stalking. Ofrene føler sig typisk efterladt af de offentlige myndigheder, og uden klare retningslinier for, hvem eller hvilken myndighed der har ansvaret i forbindelse med beskyttelse og hjælp til ofrene og eventuelle hjemmeboende børn. Konkret drejer det sig om hjælp, både praktisk, strategisk og økonomisk i forbindelse med boligskift, skoleskift, identitetsskift og personlig og fysisk beskyttelse samt psykologisk behandling og lign. På grund af stalkingrelaterede symptomer/sygdom og/eller midlertidig/varig nedsat erhvervsevne er der behov for særlige tiltag i forbindelse med skånefunktion/fastholdelse på arbejdsmarkedet. Pakkerne skal tilpasses den enkelte.

Generelt mener forslagsstiller, der også er behov for en præcisering af de særlige forhold omkring stalking i forbindelse med offerbeskyttelse og vidneføring i retten og ved tilføring af flere muligheder til politiet med henblik på en konkret beskyttelse af ofrene. Derfor bør der f.eks. gennem-

føres reel beskyttelse af ofres identitet gennem bl.a. ændret cpr-nummer, navneskift, ændring af udseendet, adresseskift og lign. Stalkingofre oplever, at ofrene er meget sårbare og generelt ubeskyttet, især når de skal vidne i retten. Ved konfrontation i retten vil stalkeren således få fuld adgang til deres nye identitet/udseende m.v., hvilket taler klart imod ofrenes eget forsøg på at beskytte sig selv – men også imod den typiske opfordring fra politimyndighederne – til selvbeskyttelse.

Der er yderligere behov for konkrete beskyttelsesforanstaltninger målrettet ofrene fra politi og retsvæsenet i form af f.eks. overfaldsalarm til ofrene, elektronisk overvågning, råd og vejledning i forbindelse med ofrenes handlingsstrategier i forhold til selvbeskyttelse. Det bør derfor overvejes, om der er behov for efteruddannelse hos politiet, og om der skal oprettes særlige stalkingenheder, som f.eks. Voldssektionen i Østjyllands Politi, som er ledet af vicepolitikommissær Søren

Kjærgaard. Voldssektionen er bemanded med 20 personer, hvoraf de 6 personer tager sig af stalkingsager og beslægtede sager. Endeligt bør der ses på behovet for efteruddannelse af politiet.

Erstatning til ofre

Som et særligt initiativ ser forslagsstillerne at lovforslaget skal forbedre stalkingofres retsstilling ved at give dem adgang til erstatning for de økonomiske tab og godtgørelse for den ikke økonomiske omkostning. Dvs. godtgørelse for den ulempe, som stalkingen har medført. F.eks. ved at sikre, at der i erstatningsansvarslovens § 26, hjemles mulighed for godtgørelse for retsstridige psykiske krænkelser ved stalking samt ved overtrædelse af straffelovens § 266 (trusler) og § 123 (vidnetrusler).

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om stalking.

(Beslutningsforslag nr. B 125)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.